

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Ljudsko števljenje.

V smislu dogovorov mej vsemi državami v Evropi se vrši vsakih 10 let ob istem času splošno ljudsko števljenje. Prvikrat se je vršilo 31. decembra 1869. l., drugikrat 31. decembra 1880. l., in tretjikrat 31. decembra l. 1890. Letos se bode 31. decembra zopet vršilo ljudsko števljenje.

V vseh drugih državah se za ljudsko števjenje zanimajo samo učenjaki, toda pri nas ima ljudsko števjenje tudi velik političen pomen, in zato je naša dolžnost, da posvetimo ljudskemu štetju največjo pozornost.

V naši državi so namreč razmere take, da iščejo vsegamogočni nemški uradniki v vsaki stvarici sredstvo, da bi svetu pokazali našo državo kot nemško državo. Pred vsem jim je na srcu, pokazati svetu, da so v naši državi Nemci prvi in najštevilnejši narod, in zato se pri ljudskem štetju trudijo, da bi naštel kar mogoče veliko Nemcev in kar mogoče malo Slovanov.

V tem smo pa prizadeti tudi mi Slovenci, in izkušnje, ki smo jih naredili pri ljudskem štetju v prejšnjih letih nam velevajo, da posvetimo letošnjemu štetju vso pozornost. Pri zadnjem štetju so se godile nečuvne stvari ne le na Koroškem, na Štajerskem in na Primorskem, nego tudi na Kranjskem, zlasti v Ljubljani in še bolj v kočevskem okraju.

Ljudsko števjenje ima nalogo, da konstatira tudi narodnost, a da bi število Slovanov kolikor se da, skrčilo, število Nemcev pa pomnožil, v to je modra birokracija izumila izvrstno sredstvo. Ne zapisuje se namreč narodnost, ampak občevalni jezik, to je tisti jezik, ki se ga kdo v življenju poslužuje. Slovenec, ki živi na Dunaju, se mora v obče posluževati nemškega občevalnega jezika, naj je sicer tudi najboljši narodnjak. Iz tega se vidi, da občevalni jezik ni narodnost, in da se lahko marsikomu primeri, da ga vpišejo za Nemca ali za Laha, dasi je zaveden slovenski rodoljub.

Tisti Slovenci, ki se zavedajo svoje narodnosti, bodo vedeli, kako jim je pri ljudskem štetju postopati, oni vedo, da morajo imenovati slovenščino za svoj občevalni jezik, četudi govore v življenju vsled svojega poklica največ ali tudi samo nemški ali laški.

Gre pa se za nezavedne Slovence. Uradniki so največ nam nasprotni, in ni dvoma, da bodo skušali naštet kolikor mogoče malo Slovencev. Zato pa je dolžnost vsakega rodoljuba, da ljudstvo poučuje in je opozarja, naj na vsak način zahteva, da se bode pri ljudskem štetju

povsod in vselej vpisal slovenski občevalni jezik, vsak nasproten slučaj pa naj se naznani našemu uredništvu.

Luteranska dōba na Slovenskem.

Primož Trubar je bil ljubljenev vseh rojakov. Kjer je on bil, utrdil je postojanje luteranizmu. Da se je ljudstvo brati naučilo, spisal je abecednik. Kat. duhovniki so iz teh Trubarjevih knjig prvič sv. pismo v slovenskem jeziku brali. Tomaž Hren jih je dal, kar jih je dobiti mogel, zažgati, potem je pa to dejanje obžaloval ter dal nabirati še ostale, da tako svojim duhovnikom podati zamore sv. pismo v slovenskem jeziku, ker uvidel je, da ga je vsaj treba duhovniku. Mej svojimi duhovniki pa ni imel ljudi, ki bi je bili pripraviti zamogli. — Tudi cirilice se niso ti slovenski reformatorji ustrašili. Veliko težav so imeli pri tisku sv. pisma v cirilici. — Ker doma ni bilo še šol, poslali so deželni stanovni mladeniče na Nemško v Tübingen in druga mesta ter plačevali za nje. Bilo je Slovencev po 60 samo v Tübingen. — Žene naših grajščakov in meščanov so se odlikovale po posebni gorečnosti. Saj so po dolgem enkrat slišale veronauk iz ust mož, ki so kaj povedati vedli, in ki niso bili omadeževani po vseh grehah nečistosti in požrešnosti. Ženska je posebno čutila, kako za malo jo je katoliško duhovenstvo jemal. Ni hotela več biti prilježnica. V tem času se je složno delovalo v verskem in naučnem oziru; prve šole so se odprle v času luteranstva Slovencev in morebiti je tudi Trubar prvi bil, ki je slovenskemu kmetu prvi odprl pot do premišljevanja o krščanskem božanstvu. (Vse, kar se je začetkoma pokristjanjenja v tem storilo, ni bilo dosti vredno, ker pogan se ni dal tako hitro v Slovencev zatreti. Morebiti ga še danes dosti v njem tiči.)

Leta 1573. bukne zopet kmečka ustaja. V Podsusedu na Hrvaškem so ustali do krvavega po hrvaških plemičih trpinčeni kmetje. Njim so se pridružili slovenski kmetje iz Dol. Posavja ter Štajerskega, ker tlaka ni nehala, in so bogastva katoliške cerkve delili plemiči mejsabo, kar se ga je dalo dobiti. Dosti pa pri nas ne, ker deželni knezi niso po tem bogastvu smeli stegavati rok, ker so bili v službi protireformacije ter so držali roke na tej kljuki. Ta ustaja kaže popolno urejeno vojsko. Načrt vojne je bil baje duhovito izmišljen. Bili so kmeti pobiti po zjedinjenih močeh plemenitašev, mest in kneževih krdelih, in hudo so se zma-

govalci nad njimi maščevali. Ali vkljub temu najdemo mej večjimi merodajnimi tedanjimi našimi plemenitaši može, ki se včasih oglašajo v obranitev kmeta. Herbart Auersperg — ta ljubimec slovenskih tedanjih vojščakov — že pred to kmetstvo ustajo svari plemenitaše, da ne molzejo tako hudo kmeta, Schnurer, Ahac iz Purna, na Štajerskem Hans Ungnad, to storijo v dež. zborih in nasproti deželnim knezom ter papeštvu. Ali gmotne koristi so bile močnejše, kakor vse versko navdušenje, kakor prej in pozneje pri katolikih.

Moč deželnih knezov je iz te reformacijske dobe izšla močnejša. Porabila je papeževo tedaj še precejšnjo pomoč, porabila ono nemških katoliških dvorov in tudi jezuitizem, da lože store v gospodarskem pogledu premoč plemenitaških stanov. Metala je večkrat meščanom na Slovenskem kak kos privilegija, in ti se niso upali proti deželnim knezom korajžno nastopati v deželnih zborih. Zraven so jih vlade, kjer je to mogoče bilo, ločile od plemenitašev. Bogatašem-meščanom je bilo na tem, da se moč deželnih knezov ukrepi ter jim ista odpre prosto polje, da potem oni grajščake na stran potisnejo in zamorejo oni svoje dobičke iskati na deželi. Že v 13., 14. stoletju se v mestih zbira prosti delavec, ki je navezan na delo bogatašev. V 15.—16. stoletju pa so ti delavci že upreženi v raznih večjih delavnicah, rudokopih. Kapitalistično gospodarstvo ustaja in isto tudi kolikor toliko na Slovenskem vpliva. Imeli smo tedaj precejšnje bogataše, dasi ne manufaktur, pač pa lepo razvito domačo industrijo s platnom in usnjem in veliko trgovino s kraji ob morskih obalah ter drugim svetom in že tudi rudokope. Ti meščanski bogataši so se radi ozirali po kneževi volji, ker ta jim je dati zamogla večje pravice, koristi. Ta deželni knez pa je ostal katolik, ki je naše Ljubljance posebno v ozir jemal. Zaradi tega so slov. tedanji meščani posebno proti koncu reformacije bili že bolj prijenljivi v verskem oziru, posebno v ljubljanskem mestu se je zopet naselilo veliko višjih katoliških duhovnikov, ki so dali kaj več skupiti.

Korošci so najmanj pred Turki trpeti imeli. Ti so bili bolj mlitvi v vsem. Pa luterani so bili vsi. Za časa Trubarja je moralo Koroška še precej slovenska biti, ker je Trubar pisal iz Tübinga, da je na Koroškem toliko slovenskih knjig razdeliti, kakor na Kranjskem. Tudi na Štajerskem smo segali Slovenci v tej dobi čez Lipnico (Leibnitz).

Ko so katoliki videli, da Karol II. umira (tega je vezala dež. stanovom dana beseda prostega veroizpovedanja po gradovih ter mestih), dobili so korajžo, dasi

je Karl vse to že napotil, kar so na Bavarskem dvoru v zatrenje luteranstva v naših deželah že davno sklenili.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Položaj. Šest tednov je vlada na krmilu, in že je njeno stališče tako podkopano, da se govori o njenem odstopu. Najhujši udarec jo je zadel s tem, da je kontrolna komisija za državne dolgove sklenila, da vladi ne izroči tistih 60 milijonov gld. v zlatu, katere ima v svoji založbi in katere vlada nujno potrebuje za nadaljevanje regulacije valute. Vlada v svojih blagajnah nima dovolj zlata, da bi si sama pomagala, in tudi izposoditi si ga ne more. Nemško časopisje kar besni, da je desnica vrgla to poleno vladi pod noge in nemški listi priznavajo sami, da bo moralo ministrstvo najbrž odstopiti.

Državni zbor — zboruje že mesec dni, a še vedno ni mogel ničesar delati. Zdaj je naposled vendar končana razprava o izgrelih na Moravskem in na Češkem, pri kateri razpravi so Čehi priredili ministru Körberju velik škandal. V predzadnji seji je Jaworski nakrat predlagal, naj se izvoli poseben odsek, da se bo posvetoval o nagodbenih predlogah. Nemce je ta predlog močno poparil, kakor tudi vlado, zakaj hoteli so, naj bi nagodbene predloge visele na klinu § 14., da bi jim ne bilo treba ne zanje, ne proti njim glasovati.

Kvota. Že četrtilič so se vršila sedaj pogajanja radi ključa, po katerem naj se razdeli prispevek Cislitvanske in Ogrske k skupnim potrebščinam, a brez uspeha. Pravilno bi bilo, da vsaka državna polovica plača 50 %. Avstrijski delegatje so se hoteli zadovoljiti, če bi plačala Ogrska 38 %, Avstrija pa 62 %, a Madjari tudi s tem niso zadovoljni in hočejo plačati samo 33 %. Bržčas bo moral cesar odločiti.

Vojna v južni Afriki. Prvi, res lepi uspehi, ki so jih dosegli Buri, so obudili mnenje, da bodo Angleže hitro potolkli. Ali te nade se niso izpolnile. Buri oblegajo zdaj že več tednov Ladysmith, Mafeking in Kimberley, pa jih ne morejo zavzeti. Mej tem dovažajo Angleži vedno večjih krdel in če ne bodo Buri rečenih mest kmalu zavzeli, se jim utegne še slabo goditi.

Varujte čebele.

Gospod Engelsberger v Tržiču piše v nemškem gospodarskem listu to-le: Od kar sem življenje čebel bolje spoznal in mi je gojitev istih najlepše veselje, obide me strah, ko vidim, da se na Kranjskem vsako leto toliko teh dobrotnic z žvepljanjem pomori. Ta grda navada živi žal v večjih krajih na Madjarskem, na Hrvaškem, v Dalmaciji, na Koroškem in na Kranjskem. Več let se že trudim, da to grdo navado vsaj v svoji domovini na Kranjskem pomagam odpraviti; a je toliko zaprek, da še nisem nič dosegel. Kranjska čebela se najhitreje množi, ali kranjski čebelar se še neče privaditi novim panjem, po katerih lože med dobiva, ne da bi mu treba bilo, toliko čebel z žveplom pomoriti. Zaradi vožnje panjev na pašo iz jednega v drug kraj je stari

panj dober, ali v drugem vsem pa ne več. Naše čebele se vsako leto pomnože, a vsako leto se jih pa tudi veliko pri dobavi medu usmrta. Toda usmrtenje teh ljubih prijateljic kmeta je velik greh. »Čebelarstvo je poezija kmetije«. G. Engelsberger svetuje, da se pokupijo panji, oziroma čebele, katere so obsojene zaradi dobave medu na smrt po izžvepljanju. On sam jih kupuje in za dobavno ceno prodaja. On prosi, da bi tudi drugi to storili in prosi rojake, da skrbijo za to, da se ne bodo čebele več pri dobavi medu morale.

Dostavljamo še to: Na Kranjskem je bilo nekoč čebelarstvo v velikem čislju. V srednjem veku je iz slovenskih krajev med prišel daleč in cerkve so vosek dobivale v nemške kraje po naših kmetih. Ker pri nas resa in ajda dobro raste, je čebelarstvo dosti paše. Tudi so drugi pogoji za nje dani. Danes daje čebelarstvo iste koristi, kakor nekdanj! Na Dolenjskem ob strani Gorjancev ni skoraj nič več čebelarje, tje pripeljejo prijatelji čebel iz zatiškega okraja čebele na pašo. In tako tudi na slov. Štajerskem redko kje na kmetijah najdemo čebelnjak. Mora gmotno na kant iti gospodarstvo, če je ljudstvo tako nebrižno. Vse se mora porajati, kar krajcarje, goldinarje v škrinjjo prinese. In je dosti lepše pri čebelah v prostem času se muditi, kakor pa kje se naslanjati, ali celo v šnopsu iskati vse veselje življenja.

Domače in razne novice.

Naša nesreča so klerikalni poslanci. Ti ljudje se sicer radi bahajo, da vodijo vso »Slovansko krščansko zvezo« in odri-vajo vsacega, kdor ima voljo in zmožnost, da bi kaj koristil svojim volilcem, kakor se je pokazalo v slučaju dr. Ferjančiča, sami pa nimajo nič vpliva in tudi nič ne storé. Ni čuda. Ti ljudje so tako nevedni, da se morajo vsakemu smiliti. Na Dunaju si še ust ne upajo odpreti, in zato se vlada zanje tudi čisto nič ne zmeni. Nobena stranka v državnem zboru nima tako malo vpliva, kakor »Slovanska krščansko-narodna zveza«, ki stoji pod vodstvom kranjskih klerikalcev. Vsak dunajski uradni sluga ima več ugleda, kakor ti Kreki, Žitniki in Vencajzi. Vsled tega se nam godé najnezaslišanejšje krivice. Taka krivica je imenovanje nemškega radikalca Wurmserja. Ko bi voditelji »Slovanske krščansko-narodne stranke« kaj delali in ko bi imeli kaj vpliva, bi Wurmser gotovo ne bil imenovan.

Kmetijska družba kranjska. Strašni poraz, ki so ga klerikalci čakali 26. oktobra, jih peče še tako, da rujejo proti kmetijski družbi koder morejo. Zato pa je dolžnost vseh, ki so zavzeti za povzdigo kmetijstva in za srečo slovenskega kmeta, da družbi pristopijo.

Centralno zadrugo, ki naj bi zalagala konsumna društva, hočejo klerikalci ustanoviti v Ljubljani. Tisto »beračijo«, ki je za to potrebna, hočejo dobiti s tem, da bi klerikalne posojilnice naredile vsaka 500 gld. dolga. Svarimo tiste ljudi, ki imajo kaj denarja pri klerikalnih posojilnicah. Bo polom, če se bo tako gospodarilo.

Ruska tečaja, ki sta se priredila v Ljubljani in v Idriji, je vlada z ničevno pretvezo prepovedala. Proti tej prepovedi se je seveda vložil priziv. Druzega uspeha

ta prepoved seveda ne bo imela, ko da se je ž njo obudilo še večje zanimanje za učenje ruščine. Slovenski poslanci še toliko moštva nimajo, da bi bili radi tega interpelirali.

Umrli so te dni zaslužni slovenski profesor dr. Janko Pajk, soproga pokojnega voditelja Slovencev dr. Janeza Bleiweisa, gospa Karolina pl. Bleiweisova in pa dolgoletni velezaslužni postojnski župan Miroslav Vičič.

Konsumna društva, ki delajo pri nas že bankerote, in vsled katerih pride še marsikateri kmet v škodo, v sramoto in v ječo, v tem ko si bodo duhovniki umili roke, začeli so zdaj osnovati tudi na Štajerskem. Posledica tega bo brez dvoma narodni razpor. Kaže se, da ga hoče duhovščina za vsako ceno imeti. Zanaša se, da jej bodo konsumna društva polnile bisage in zagotovila prevlado, a štajerski kmet ni neumen, in zato se bodo štajerski prenapeti duhovniki grdo vrezali pri svojem računu.

Posredovalnica za delo in službe. Ljubljanski občinski svet je bil prvi v celi Avstriji, ki je storil važni sklep, urediti posredovalnico za delo in službe. Vlada je tej ustanovitvi delala nekaj časa ovire, a zdaj se je stvar zasukala na dobro. Posredovalnica se otvori z novim letom in njen delokrog ne bo omejen na Ljubljano, ampak obsega celo deželo.

Nemškutarjenje na Kranjskem je najbolje utrjeno v farovžih. Župniki uradujejo z malimi izjemami samo nemško, čeprav so popolnoma neodvisni. Njihovo klečeplasto je toliko, da si niti slovenskih pečatov ne omislijo. Največ imajo latinske pečate, na Igu pa si je župnik Dolenc napravil samonemški napis. To počenjanje je najboljši dokaz, kako duhovščina zaničuje slovenski jezik in slovensko narodnost.

Klerikalci med sabo. V konsumnem društvu v Tomišlju je bil te dni velik dirindaj. Beneficijat Knific in poslovodja sta prišla v navskrižje. Beneficijat je dal poslovodji zaušnico, poslovodja pa mu jo je vrnil. To se je zgodilo vpričo več oseb in bo seveda povzdignilo spoštovanje duhovščine.

Županom v Postojni je bil na mesto umrlega Vičiča izvoljen odlični rodoljub g. Jos. Dekleva.

Otvoritev nove hiše kmetijske zadruge v Srednji vasi. Na Martinov dan, ko je bil v Srednji vasi semenj, otvorila se je zadružna hiša in prepeljala vsa pijača iz farovža v novo poslopje, katero so tako trdno zidali, da sta se pred kratkim dva oboka podrla. To so v naglici zaflikali in potem pri polnih bokalih obhajali otvoritev. Zaključili so slavnost, kakor je navada pri tacih katoliških prireditvah z velikim pretepom. Zadružnik Jakob Mlakar iz Češnice je namreč z držajem biča in sicer z debelim koncem, udaril tovariša Lorenca Arha iz Srednje vasi s tako močjo po glavi, da ga je nevarno ranil. Stvar je zdaj v rokah sodnije.

Zatiško sodišče se premesti v Višnjo goro. Ministrstvo je že izdalo dotično naredbo. Znano je, da so se klerikalci na vse mogoče načine pehali, da bi premetitev preprečili. Posebno posl. Vencajz, ki ima neko bajto v Št. Vidu, se je trudil, da bi sodišče spravil v Št. Vid ali vsaj dosegel, da bi ostalo v Zatičini. Pa vse ni nič pomagalo. Klerikalni poslanci niso

nič dosegli. Iz tega se razvidi kako brez
vpliva so klerikalni poslanci na Dunaju.

Krščansko usmiljenje. Na Igu so
občani svoj čas s tlako sezidali mežnarijo,
potem pa se je župnik Dolenc brez vsake
pravice dal vknjižiti kot lastnik. Radi tega
pride mej župnikom in mej občino do
prayde. Znani kaplan Mauring je hotel
svoje konsumno društvo nastaniti v tej
hiši, in ker se organist ni hotel umakniti,
je poslal kaplan po ljudij, da so mu zdaj
v mrazu okna sneli. Mož ima otročiče in
seveda ni mogel ostati v hiši.

Goriški boj. Klerikalna nestrpnost
je tudi na Goriškem provzročila razpor.
Klerikalci bi radi vse njim neljube osebe
uničili in ker se jim to ni posrečilo, je
grof Coronini odložil svoj mandat. Naše
mnenje je, da nemški grofje sploh niso
poklicani, da bi bili zastopniki slovenskega
naroda.

**Trgovsko in obrtno društvo za Go-
riško** je imelo nedavno ustanovni zbor.
Namestništvo je namreč vrnilo pravila z
rešitvijo, da se na podlagi njih društvo
lahko ustanovi, a končno potrdilo izda še
le tedaj, ko se pravoveljavno ustanovi. Na
tem zboru je bil izvoljen odbor: Predsed-
nik Dekleva Ivan, veletržec v Gorici; od-
borniki: Pečenko Anton, veletržec in ve-
leposestnik; Konjedic Rudolf, veletržec
(tajnik); Jeretič Anton, trgovec in obrtnik
(podpredsednik in denarničar); Jakil An-
drej, tovarnar v Rupci; Kocijančič Fr. v
Podgori in Kovač Ignacij ml. v Ajdovščini;
Tance Ignacij na Nabrežini in Rožič Ivan
v Sežani; Zega Mihael v Kanalu in Ga-
bršček Oskar v Tolminu. Dalje se je skle-
nilo, da bo znašala letnina za ude v Go-
rici 6 gld., za one na deželi pa 3 gld.

„Konec sveta“. 14. t. m. je šlo več
planincev na Šmarno goro, opazovat na-
povedane čudovite nebesne prikazni, o
katerih so vremenski preroki in zvezdo-
gledi v zadnjem času toliko pisali. Pla-
ninci sicer niso pričakovali, da bodo s
Šmarne gore gledali na »dolin'ce«, katerim
bo neizprosni komet naredil »konec«, ali
katerih prebivalce bo zvezda repatica s
sveta pomedla, toda gojili so trdno upanje,
da bodo, stoječ visoko nad ljubljansko
meglo, mogli opazovati utrinjanje zvezd.
Mislili so, da bodo s Šmarne gore videli
vse, dočim drugo prebivalstvo v ravnini
zaradi goste megle ne bode ničesar vi-
delo. Toda njihov trud se jim je slabo
izplačal. Čuvali in čakali so utrinjanje od
10. ure zvečer do belega dne, ko je —
po šesti uri — vshajalo solnce. In kaj so
videli? Kacih 30 utrinjajočih se zvezd.
Nebo je bilo čisto kakor ribje oko. Zvezd
je bilo malo videti, mesec pa je svetil
tako intenzivno, da je bilo na Šmarni
gori popolnoma svetlo. Ljubljansko polje
je pokrivala megla, takisto tudi gorenjsko
ravan. Segala je čez sedlo Šmarne gore
in pokrivala ljubljanski Grad in Gorenji
Rožnik. Nad meglo je bilo zelo mrzlo in
tudi zmrzovalo je. Utrinjanje zvezd se je
videlo mej 3. in 4. uro, a ni naredilo nič
posebnega vtisa. Prekrasen pa je bil
solnčni vzhod. Tedaj so imeli planinci
lep užitek, za katerega se imajo zahvaliti
zvezdogledom in proroku Falbu. — Tudi
v drugih krajih so opazovali utrinjanje.
Na Cofišču pri Kranju so pri najčistejšem
nebu od 5. do 3/4. ure opazili 31 utrinkov.
Dva sta bila lepa, nekateri pa so bili
komaj vidni. Utrinki so se videli na se-
vero-zahodni strani. Od sv. Jošta se nam

poroča, da so od tam od 5. ure 32 min.
do 5. ure 40 min. videli nad Triglavom
(severno-zapadno) precej velike zvezdne
utrinke. Našteli so jih kacih deset. Zadnji,
ki se je videl nad Rakitovcem, je bil mej
vsemi najlepši.

**Samovoljno postopanje celjskega
okrajnega glavarstva.** Neki slovenski
delavec, ki je hotel oditi te dni v rudo-
kope na Nemško, predložil je pri tukaj-
šnjem okrajnem glavarstvu svojo delavsko
knjižico v podpis. Glavarstvo pa je podpis
odreklo in delavcu naznanilo, da mu je
na Nemško iti prepovedano — ker ne
zna nemško. Kaj takega se dosedaj še ni
zgodilo! Ali je že kdo slišal, da bi se bilo
od izseljencev v Ameriko zahtevalo znanje
ondotnega jezika? — Ne! In ali se Nemci
učijo slovenskega jezika preden pridejo
med nas? — Tudi ne. Pa se tudi nikjer
ne nahaja postava, ki bi to zahtevala. To
postopanje celjskega okrajnega glavarstva
je torej jako čudno in moramo mu prav
razločno povedati, da tako daleč še ne
sega njegova oblast.

Morilec Ravnik, ki je usmrtil tistega
mesarja Žvana, katerega je Vencajzovo
vinogradniško društvo zvalilo iz Gorij na
Glince potem ga vrgla na cesto, je priznal
svoj zločin in pride že v prihodnjem po-
rotniškem zasedanju pred sodišče.

Trgovina z železino v Celju je
bila doslej izključno v nemških rokah
in to v rokah najzagrizenejših narodnih
nasprotnikov. Zdaj so celjski Slovenci
ustanovili svojo slovensko trgovino z že-
lezom, vsled česar bo celjska nemškuta-
rija postala nekaj ponižnejša.

Slučaj kuge v Trstu. V Trstu se
je primeril slučaj najstrašnejše vseh na-
lezljivih bolezni, namreč slučaj kuge. Z
ladijo »Polis Mytilene« je prišel v Trst
mornar, ki je bolan v bolnišnico prenešen,
kmalu umrl. Preiskava je dokazala domne-
vanje, da je mož umrl za kugo, vsled
česar je vlada poklicala v Trst višjega
sanit. svetnika profesorja dr. Weixelbauma,
da stvar preišče. Ta slučaj je prebivalstvo
zeló vznemirilo, osobito, ko je zaznalo se,
da je tudi na Lloydovem parniku »Bere-
nice« se primeril slučaj kuge.

Ženo ubil. Dne 7. t. m. so aretirali
nekdaj dokaj premožnega posestnika Aloj-
zija Ažbeta iz Dolenčič pri Škofji Loki,
ker je svojo ženo ubil. Sumi se, da je
umoril tudi svojo mater. Ažbe je v zadnjih
letih rad popival in kvartal.

Požari. Dne 6. t. m. je gorelo na
Jesenicah. Ogenj je štirim posestnikom
provzročil 6000 gld. škode. — Dne 7. t. m.
je gorelo v Mengišu, kjer je škode 2000 gld.

Begun — ponesrečil. Dne 9. t. m.
je pri Gornjih Ležečah skočil iz poštnega
vlakla neki odgonec, baje ruski dezenter,
in se smrtnonevarno poškodoval.

Uboj. Dne 12. t. m. našli so pri hiši
Martina Veverja v Lukovici njegovega
hlapca Josipa Korošca mrtvega. Imel je
prerezan vrat. Orožniki so dognali, da je
Korošec tisti večer pijančeval s hlapcem
Luko Vorino, in da sta se ta dva stepla.
Orožniki so Vorino našli skritega v Ve-
verjevi hiši, in ker je Vorina priznal, da
je Korošca zabodel, so ga izročili sodišču.

Umor ali samomor. V noči od 14.
na 15. t. m. se je ustrelila 21letna žena N.
Francič, po domače Gartnar, z Rateža.
Vzrok samomora ni znan. Z možem sta
se baje zadnji čas prav slabo razumela.
Mož, kateri je v drugem koncu hiše spal,

pravi, da je čul strel, a kljub temu je šel
šele zjutraj v drugo sobo k ženi, katero
je baje našel lepo, skoraj do vratu pokrito,
šele, ko jo je razkril, je videl, da je mrtva
ter zagledal zraven nje pištolo. Moža so
aretovali, ker je mogoče, da je on sam
ženo ustrelil.

Uboj pri Čedadu. Pri Čedadu na Be-
nečanskem se je zgodil izreden uboj. Žena
je ubila s sekiro na polju svojega moža,
ki je bil odšel pred leti od doma, ter se
je sedaj kar naenkrat vrnil — nenadoma
za ženo, ki si je med tem časom zbrala
druzega ljubimca. V zvezi z umorom sto-
jita tudi ljubimec in sin ubitega, kakih
18 let star mladenič, katera sta mrtvega
moža prenesla s polja na cesto ter polo-
žila poleg njega zavoj sladkorja, češ, da
se bo mislilo, da so ga ubili financarji.
Sodnija pa je prišla na sled brezsrčni ženi,
katere obleka je bila s krvjo napojena.
Vse tri zločince so odvedli v zapor. Nič
ni tako skrito, da bi ne postal enkrat
odkrito!

Častnik — tat. Nedavno so zaprli
na Dunaju — v »Korošici« — poročnika
Maksimiljana Machalitzkega radi tatvin.
Hodil je k zlatinarjem in navidezno ku-
poval prstane. Vedno pa je odšel, ne da
bi bil kaj izbral. No, odnesel je tako pri
raznih tvrdkah nekaj dragocenih prstanov,
mesto katerih je položil ponarejene. Pri
poročniku so dobili večjo svoto denarja,
mnogo prstanov in flaçon parfuma, kate-
rega je tudi ukradel. Mož boluje menda
na kleptomaniji.

Anomalokoraks se imenuje tič v
Indiji, ki je še veliko bolj tatinski, nego
naša sraka. Krade vse brez izjeme. Zavoje
odpira s kljunom in pobira iz njih žreblje,
nože, sploh vse, kar dobi, in nese v svoje
gnezdo. Nedavno je sedela vesela družba
na vrtu. Kar pade med njo nož iz zraka.
Prestrašeni se ozró kvišku in vidijo nad
seboj leteti anomalokoraksa. Vkradel je
kuharju nož, ki mu je bil pretežak, in je
padel iz kljuna.

**Morilec lastnega otroka obsojena
na vislice.** Na Dunaju se je vršila te dni
porotna obravnava, ki je polnila sodnikom
in poslušalcem srce z grozo in nepopisnim
ogorčenjem. Zakonca Josip in Julijana
Hummel sta imela 5letno hčerko Anico,
ki pa je bila rojena še pred njiju poroko.
Spočetka sta Anico, ki je bila pridno, tiho
in lepo plavolaso dekletce, ljubila; a ko
se jima je v zakonu rodil sin Maks, se
je začel za Anico pravi pekel. Pretepala
in mučila sta jo uprav zverinsko. Dajala
ji nista jesti in zmrzovati je morala v
srajci. Trpinčila sta jo neusmiljeno. Sina
Maksa pa sta ljubila in mu dala vse, kar
je želelo njegovo srce. Sodišče je zve-
delo za to trpinčenje, ali sodnik je mater
in očeta samo resno posvaril. Potem pa
se je mučenje otroka šele prav začelo.
Oče pijanec je izbil otroku s pretepanjem
troje zob, vrgel je Ano ob tla, da si je
preklala zgorenjo ustnico, zlomil ji je
rebro, mati pa ključnico. Mati je vtikala
Anici rokice v vrelo vodo, jo bila z že-
lezno paličico po vsem životu tako, da
je Ana imela bule povsod, da je imela
raztrgano in razpraskano kožo na hrbtu,
nogah in prsih. Dala ji je jesti le malo
kave in košček kruha za ves dan ter jo
zapirala v temno mokro klet. Otrok je
vedno strašno jokal, ker je bil lačen in
ves razbit. Ljudje so mu metali skozi
okno jed ter mu porivali pod vratni pi-
škotov. Ko je mati to izvedela, sta z
možem okno kleti zabila in pribila ob
vratih lat, tako da ni mogel otrok dobiti
od nikoder več grizljeja. Spati je morala
Anica na kovčgu, čegar pokrov je bil
okrogel. Seveda je padala vedno na tla
ter se vsa obtokla. Otrok je prestal
strašno veliko mraza, zato pa je bil ves
otekel. Dasi že 5 let stara, je tehtala le
8 do 9 kilogramov! Bila je samo okostje.
Končno pa se je Bog usmilil te mučenice
ter jo poklical k sebi. Umrla je Ana na

kovčgu. Ko je bila že mrtva, ji je dal oče — klofuto. Obravnava proti morilcema se je zvršila med nepopisnim razburjenjem poslušalcev, ki so psovali morilca. Sodišče je obsodilo oba na smrt na vešalih; najprej naj bo obešen oče, potem pa mati.

Razsodba v pravdi gališke hranilnice. Kakor javljajo iz Lvova, so dne 9. t. m. dovršili razpravo zaradi poneverjenj v gališki hranilnici. Porotniki so zanikali vsa vprašanja o krivdi, vsled česar so bili vsi obtoženci oproščeni.

Bojkot proti orožnikom. Kakor javljajo iz Brna, so se v več mestih in občinah na Moravskem dogovorili, da žandarjem (zaradi njih postopanja o priliki izgredev v Všetinu in Holešovu) ne bodo dajali niti stanovanja, niti živil in drugih potrebščin.

Posledice južno-afriške vojne. Posledica vojne v južni Afriki je, da v velikih brusilnicah dijamantov v Anversu ne dobivajo dovolj kamenja, da bi vsem dosedanjim delavcem mogli dajati delo. Že sedaj jih je 3000 brez kruha.

Velik požar. Dne 5. t. m. zvečer je velik požar uničil 28 hiš mesteca Peisey. Škoda znaša okoli 50.000 frankov.

V cerkvi ubil. »Tir. Stimmen« poročajo, da je v Lermonsu zblaznel neki mizar. Z motiko v roki je tekel v cerkev ter začel rušiti veliki oltar. Neki kmet, ki je slišal ropot v cerkvi, je šel gledat, kaj je in hotel blaznika ustaviti. Mizar pa ga je udaril z motiko, da je bil kmet takoj mrtev.

Prazna vera. V občini Krašova na južnem Ogrskem razsaja davica. Rumunski kmetje so mislili, da strašni kužni bolezni pridejo le tako do živega, da so izgrebli trideset mrličev, jih razkosali s sekirami ter zopet pokopali. Žandarmerija je zaprla šestnajst teh babjevnih kmetov.

Štrašen človek. 27. oktobra so v vasi Hrvačani pri Kotor-Varošu zaprli kmeta Ibra Šišića. Obdolžen je, da je zastupil lastno sestro in zadavil njeno novorojeno dete. Šišić je živel s sestro v prepovedanem razmerju.

Roparski umor. Iz Vratislave poročajo: Na avstrijsko-ruski meji, v Granici, se je zgodil te dni zvečer grozen roparski umor. Posestnika posojilnice Emanuela Schneiderja, ki se je vozil vsaki dan v Granico v svojo menjalnico, je neznan zločinec ranil smrtno ter ga oropal za 14.000 gld. Schneider je umrl.

Dva litra vina v petih minutah izpil. Na Dunaju je sedela večja družba gospodov v neki gostilnici. Za šalo so stavili s 25letnim trgovcem Kunkejcem, ali je možno izpiti dva litra vina v petih minutah. Kunke je dobil stavo. Izpil je vino še prej, toda takoj nato se je onesvestil, in zbuditi ga niso mogli. Odnesti so ga morali v bolnišnico, ker se je z alkoholom zastrupil.

Za družino najvažnejše vprašanje so zdravilni učinki živil in užitnin, katere se uporabljajo. Telesna dobročutnost, krepko razvijanje otrok, dostikrat celo dolgo življenje zavisi od tega, kaj se uživa. Kako resno dolžnost imajo torej matere hišne gospodinje, vzgojiteljice! Kljub temu spoznanju se vendar vse preveč spregleda radi navade, in marsikatera mati, katera ve, da bi ne storila prav, ako bi dajala otrokom upijanljivih pijač, pripravlja zanje bobovo kavo, katera ima prav tako slabe posledice! Ne moremo nikoli dovolj povdarjati, da je Kathreiner-Kneippova sladna kava jedina zdravju koristna kava, katero je že preskusilo na stotisoče družin, in ki se je vselej nad vse dobro obnesla. Ako se rabi kot primes, stori bobovo kavo skoro neškodljivo in poveča ter zboljša celo njen dobri okus. Toda nujno treba opozarjati, da ima samo Kathreiner-Kneippova sladna kava omenjene izvanredne prednosti, in da se mora varovati pred vednim slabim ponarejanjem. Pristni Kathreiner se dobi povsod, toda le v znanih izvornih zavitkih z imenom „Kathreiner“, prodajati se torej ne more in ne sme nikoli „na vago“.

Loterijske srečke.

Gradeo, 11. novembra.	24, 58, 80, 36, 54.
Lino, 4. novembra.	81, 38, 1, 62, 2.
Brno, 15. novembra.	15, 75, 68, 81, 29.
Dunaj, 11. novembra.	76, 22, 46, 15, 51.
Trst, 4. novembra.	29, 53, 47, 83, 37.
Praga, 8. novembra.	37, 59, 50, 32, 40.

Tržne cene v Ljubljani

11. novembra 1899.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, 100 kg	9 35	Špeh povojen, kgr.	70
Rež, „	7 25	Surovo maslo, „	90
Ječmen, „	6 90	Jajce, jedno . . .	03
Oves, „	6 20	Mleko, liter . . .	08
Ajda, „	8 25	Goveje meso kgr.	60
Proso, „	10 20	Telečje „	58
Koruza, „	6 65	Svinjsko „	65
Krompir, „	2 30	Koštrunovo „	36
Leča, nktl.	12 —	Piščanec . . .	50
Grah, „	10 —	Golob . . .	20
Fižol „	9 —	Seno, 100 kilo . .	2 20
Maslo, kgr.	95	Slama, „	2 —
Mast, „	65	Drva trda, klfr.	7 —
Špeh svež, „	55	„ mehka, „	5 —

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo
pisarna v Šelenburgovih ulicah hiš. št. 3
v Ljubljani

sprejema in izplačuje večje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % obresti od dne vložitve do dne vzdige brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilne vloge dobrodelnih, občekristnih zavodov in vseh slovenskih društev, kakor tudi delavcev in poslov cele dežele se obrestujejo po 5%.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Dr. Hudnik, predsednik.

Kmetijska vinarska zadruga

v Vodnjanu v Istri

(Dignano, c. kr. drž. železnica)

priporoča

pristna vina

iz lastnih vinogradov, in sicer: črna in bela vina, refoskat, muškatele, rakijo v množini čez 3000 hektolitrov od 18 kr. in višje, postavljeno na postajo Vodnjan (Dignano).

Za veletržce po dogovoru cenejše.

Za pristnost in solidno postrežbo se jamči.

Za ravnateljstvo:

A. M. Pujman.

Vožnje karte in tovorni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna

naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesionirana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiednergürtel št. 20

ali pa

Anton Rebek

Kolodvorske ulice št. 29 v Ljubljani.

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. Ponudbe pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

☞ Dobiva se povsod! ☜

Glavna zaloga pri: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Moja **notarska pisarna** ne nahaja se več na Križevniškem (Valvazorjevem trgu), temveč

na Rimski cesti št. 7

I. nadstropje, nasproti gostilni Lojzeta Zajca.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Ivan Plantan, c. kr. notar.